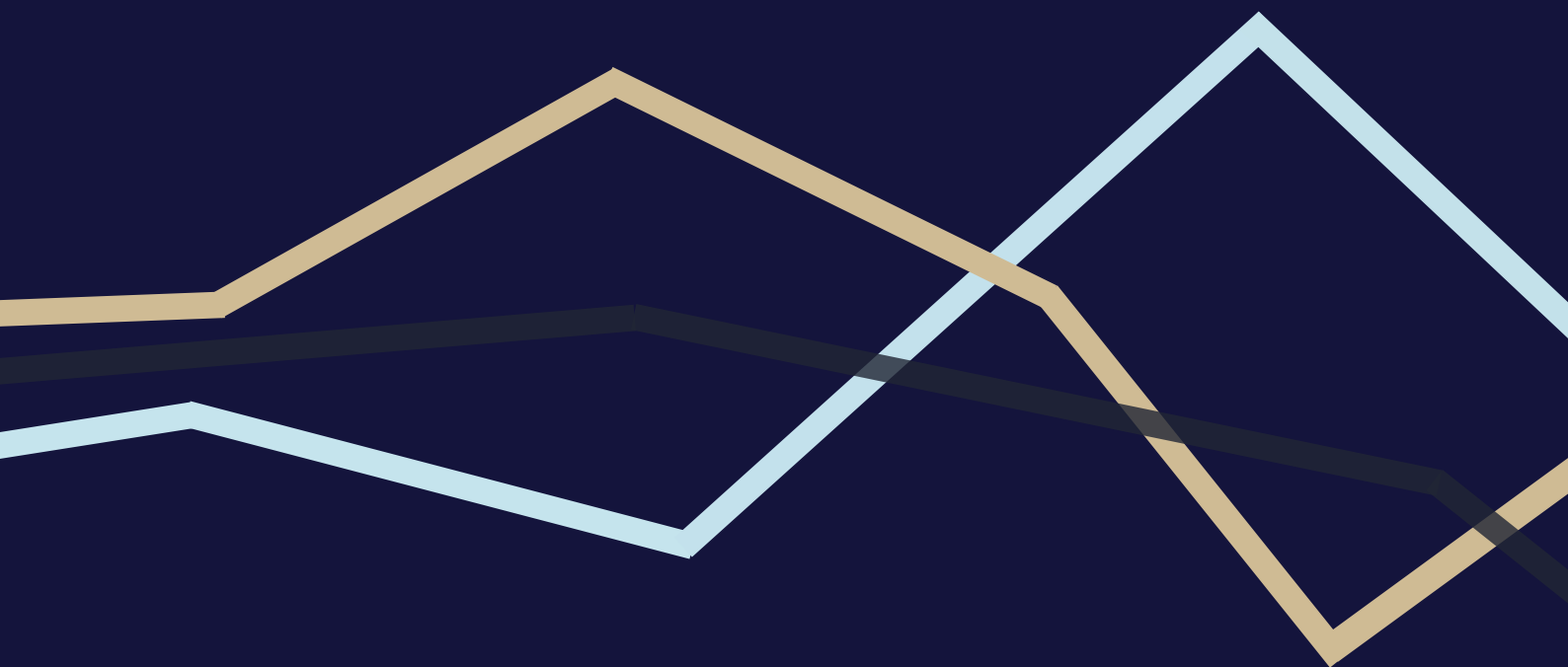

BRANCHE- ANALYSE 2022

FORORD

Dansk erhvervsliv og revisorbranchen har været ramt af en række voldsomme og uforudsete kriser i de seneste år. Coronakrisen lukkede samfundet helt eller delvist ned i flere perioder mellem 2019 og 2022. Og bedst som virussen var kommet under kontrol, blev Danmark og resten af verden ramt af en lige så farlig og uforudsigelig krise i form af krigen i Ukraine. Mange virksomheder herhjemme og i udlandet, som har forretninger i Rusland, er hårdt ramt af krisen. Det gælder også de største globale revisionsnetværk, der har brudt forbindelsen til deres firmaer i Rusland og Hviderusland. Krigens konsekvenser for revisorbranchen herhjemme vil først kunne aflæses i næste års brancheanalyse, men allerede nu står det klart, at krigen har en række negative effekter i form af for eksempel stigende energipriser og mangel på råstoffer og fødevarer, som skaber problemer og usikkerhed i erhvervslivet. I hvilket omfang det får konsekvenser for revisorbranchen vil tiden vise.

Revisorbranchens evne til at modstå kriser er dog stor. Under coronakrisen har revisorbranchen således oplevet en klar fremgang på flere områder. Omsætningen i branchen har for eksempel været støt stigende i de seneste år med en rekordhøj omsætning i 2021 på over 23 milliarder kroner. Det er en stigning på syv procent fra 2020 til 2021. Det er en flot vækst, som viser, at der er stor efterspørgsel på revisorbranchens ydelser blandt virksomhederne – også i krisetider. Det gælder både de klassiske erklæringsydelser, men i høj grad også rådgivningsydelser, som fylder mere i branchens omsætning.

En væsentlig årsag til branchens vækst skyldes høj produktivitet. Produktiviteten, som måles i værditilvækst per årsværk, er steget med næsten 30 procent på godt 10 år. Den høje produktivitet hænger blandt andet sammen med den digitale udvikling og transformation, som branchen har oplevet igennem de senere år. Nye teknologier og automatisering af manuelle processer har betydet, at branchen kan levere endnu bedre kvalitet og endnu mere effektive ydelser til erhvervslivet end tidligere. Det er vurderingen, at denne udvikling vil fortsætte i de kommende år til gavn for branchen og for kunderne.

Det største problem for revisorbranchen her og nu er et problem, som branchen deler med resten af dansk erhvervsliv. Det handler om mangel på kvalificeret arbejdskraft og talent, som kan sikre fremtidig vækst og udvikling i branchen. Manglen på kvalificeret arbejdskraft kan endnu ikke aflæses i tallene for branchens beskæftigelse, hvor der igen i år er fremgang. Antallet af medarbejdere steg således med over 500 fra 2020 til 2021 og landede i 2021 på næsten 17.400 fuldtidsbeskæftigede medarbejdere.

Det er dog tvivlsomt om denne udvikling vil fortsætte i de kommende år, hvor der er hård kamp om talenterne. Som det fremgår af brancheanalysens temakapitel, har revisorbranchen en særlig udfordring med at tiltrække og uddanne et tilstrækkeligt antal kvinder til branchen. Cirka 40 procent af alle cand. merc.aud.-kandidater er kvinder og blandt godkendte revisorer er andelen af kvinder helt nede på omkring 20 procent. Det forhold er der behov for at ændre på i fremtiden, og netop mangel på arbejdskraft og øget diversitet i branchen bliver et helt centralt indsatsområde for foreningen i de kommende år.

God læselyst.

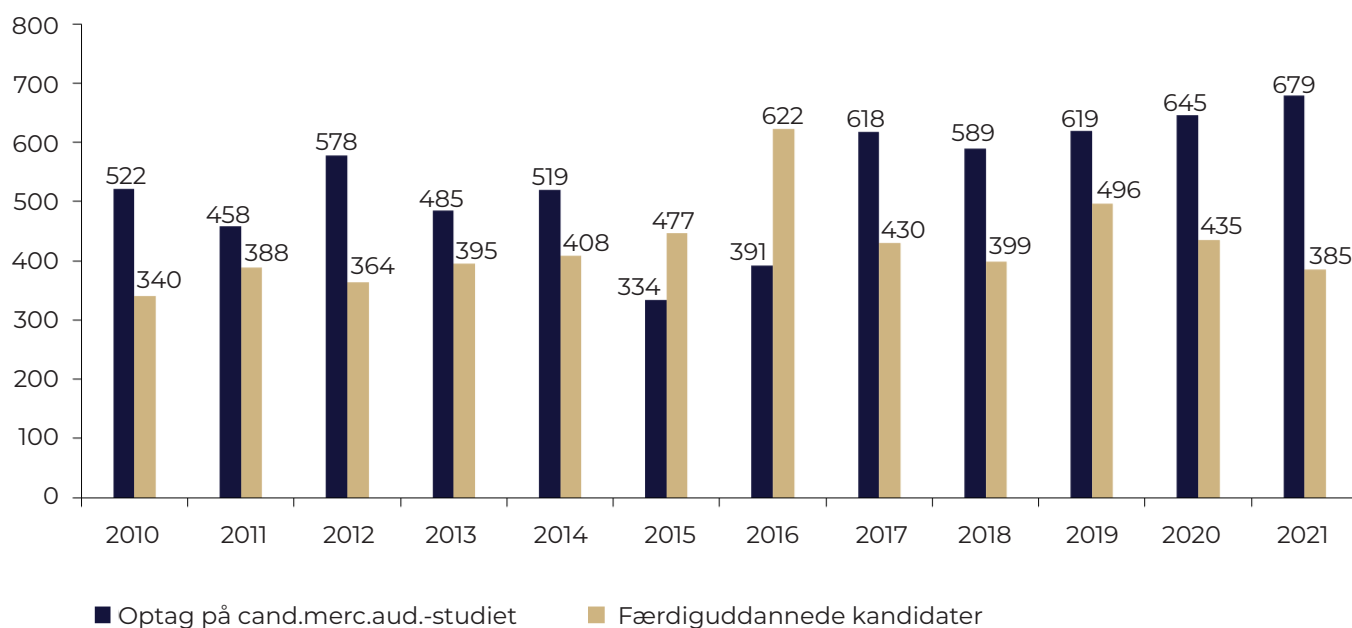
Lone Strøm
Administrerende direktør
FSR - danske revisorer

TEMAKAPITEL

NÆSTEN 80 PROCENT GENNEMFØRER CAND.MERC.AUD.

En cand.merc.aud.-titel er et krav for at kunne videreudanne sig til godkendt revisor. I perioden 2010 til 2021 er der i gennemsnit blevet optaget 536 studerende på studiet årligt, mens der i gennemsnit er kommet 426 nye cand.merc.aud.'er ud fra landets universiteter. Det gennemsnitlige antal færdiguddannede kandidater trækkes op på grund af et ekstraordinært højt antal i 2016. Hvis der ses samlet over perioden 2010 til 2021, da har knap 80 procent af de optagne studerende fuldført uddannelsen.

Antal cand.merc.aud. pr. år, 2010-2021

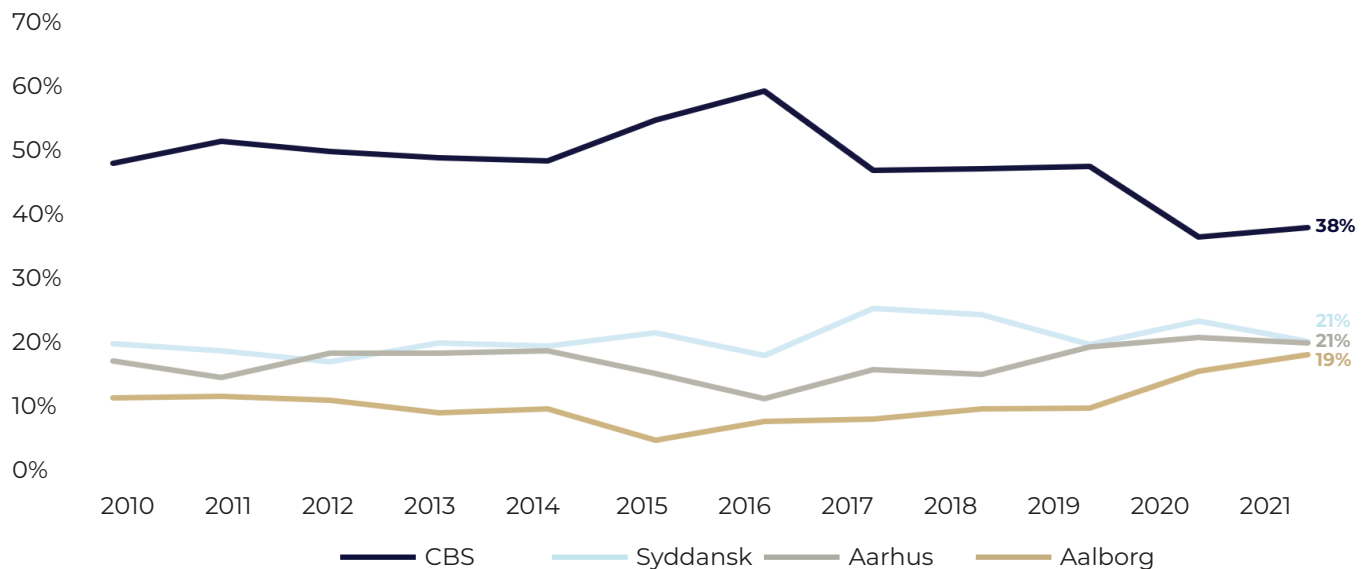
Anm.: Opgørelsen indeholder antal kandidater pr. 30 september i et givent år.

Kilde: Danmarks Statistik (UDDA og BEF) og FSR – danske revisorer.

CBS UDDANNER FLEST CAND.MERC.AUD.'ER

Cand.merc.aud.-uddannelsen bliver udbudt på CBS, Syddansk Universitet, Aarhus Universitet og Aalborg Universitet. Andelen af kandidater fra CBS har ligget relativt stabilt på omkring 50 procent fra 2010 til 2018. Siden 2019 er andelen dog faldet lidt og ligger nu på knap 40 procent. Samtidig ses en svagt stigende tendens i Aalborg og Aarhus, hvor andelen af kandidater er steget de seneste år.

Cand.merc.aud.-kandidater fordelt på uddannelsessted, 2010-2021

Anm.: Opgørelsen indeholder antal kandidater pr. 30 september i et givent år.

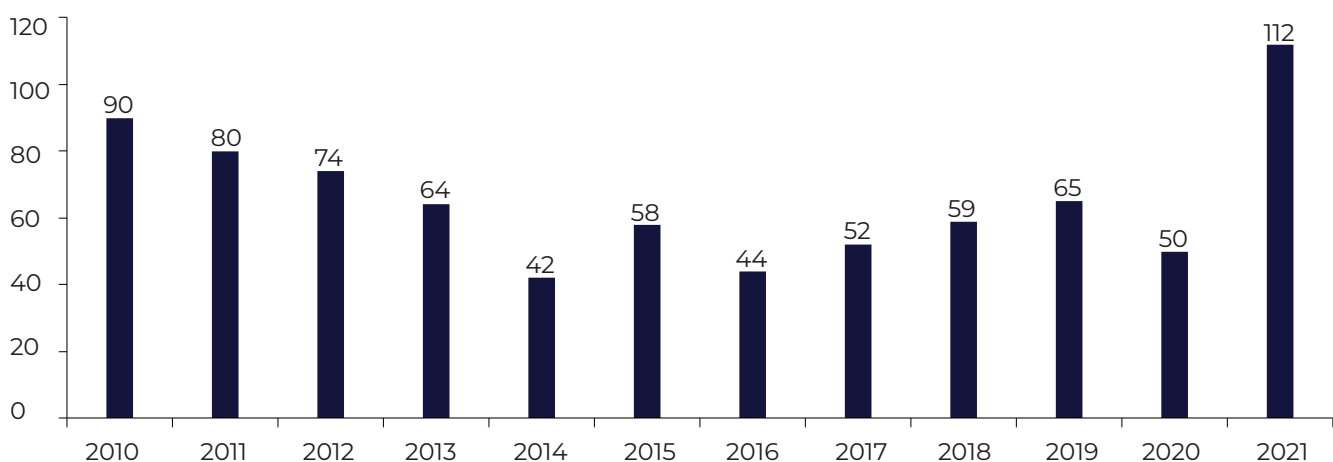
Kilde: Danmarks Statistik (UDDA og BEF).

KUN EN LILLE ANDEL VIDEREUDDANNER SIG TIL GODKENDT REVISOR

Selvom der hvert år i gennemsnit bliver uddannet over 400 cand.merc.aud.'er, er det kun en relativ lille del, som vælger at læse videre og uddanne sig til godkendt revisor. I perioden 2010 til 2020 er der i gennemsnit blevet uddannet 62 godkendte revisorer hvert år. I 2021 blev der uddannet et ekstraordinært højt antal godkendte revisorer. Det skyldes en modernisering af revisoreksamen, der trådte i kraft i 2021, som blandt andet tillader kandidater at gå op til eksamen mere end tre gange.

Hvis der ses bort fra det ekstraordinære 2021, da er det kun i gennemsnit 15 procent af cand.merc.aud.-kandidaterne, der vælger at videreuddanne sig til godkendt revisor.

Antal nye godkendte revisorer, 2010-2021

Kilde: FSR – danske revisorer.

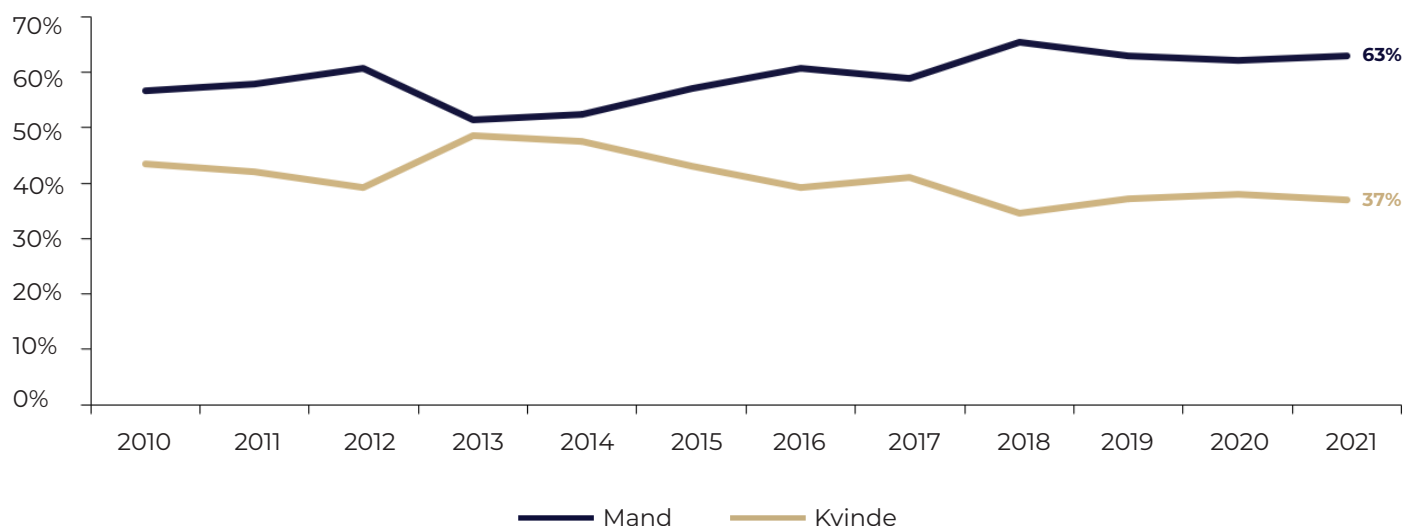
FLERE MÆND END KVINDER UDDANNER SIG TIL GODKENDT REVISOR

Der er en overvægt af mænd, der får en cand.merc.aud.-kandidatgrad i hele perioden 2010-2021. Cirka 60 procent af kandidaterne er mænd og cirka 40 procent er kvinder.

Set over hele perioden er disse andele relativt set uændret. Dog steg andelen af kvindelige cand.merc.aud.'er i ét enkelt år (2012-2013) til knap 50 procent.

Mens fordelingen af kvindelige og mandlige cand.merc.aud.'er ligger nogenlunde konstant på 40/60, ligger fordelingen af kvinder og mænd blandt godkendte revisorer på cirka 20/80. Der er således en markant mindre andel af kvinder med en cand.merc.aud.-uddannelse, der videreuddanner sig til at blive godkendt revisor.

Cand.merc.aud.-kandidater fordelt på køn, 2010-2021

Kilde: FSR - danske revisorer.

FLERE CAND.MERC.AUD.'ER HAR EN BACHELORGRAD MED I BAGAGEN

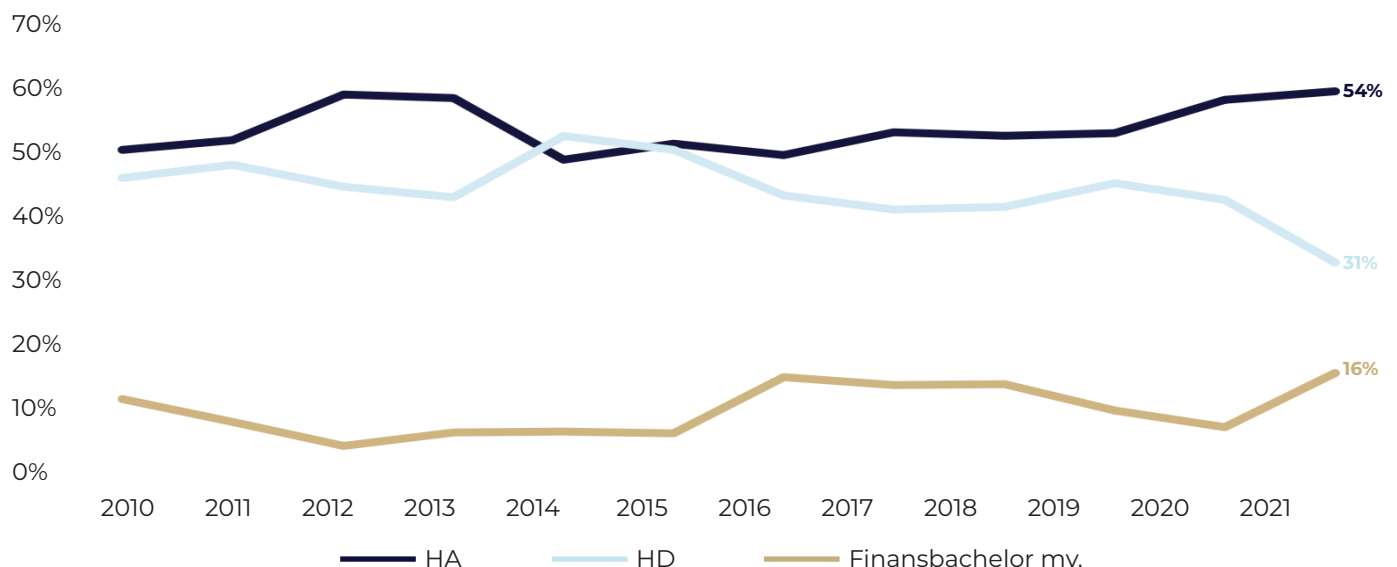
Vejen til at blive godkendt revisor går gennem en kandidatgrad i revision og regnskab (cand.merc.aud.). Der er dog flere veje til at blive cand.merc.aud. De kan opdeles i to: HD-vejen og bachelorvejen.

HD-vejen er praktisk orienteret, hvor man arbejder, mens man uddanner sig. Enten arbejder man som trainee eller som revisorelev med læreplads i en revisionsvirksomhed. Sideløbende tager man typisk en HD 1 eller en toårig akademiuddannelse, inden man fortsætter på HD 2. Derudover kan man tage en uddannelse som financial controller eller finansøkonom, der sammen med relevant erhvervs erfaring giver adgang til HD 2. Endelig skal man gennemføre en HD 2 i regnskab og økonomistyring og tage visse suppleringsfag for at få adgang til cand.merc.aud.-studiet.

Den anden vej til cand.merc.aud. er via en bachelorgrad. Det kan enten være en finansbachelor, som tager 3½ år eller det kan være en bachelorgrad i erhvervsøkonomi (HA), som er den mest teoretiske indgang. HA giver direkte adgang til cand.merc.aud., mens ansøgere med en finansbachelor skal tage suppleringsfag eller have haft nogle bestemte valgfag under uddannelsen. Det er relativt få, der kommer ind via en finansbachelor.

Tilbage i 2010 var andelen af cand.merc.aud.'er, der kom ind på uddannelsen med en HA eller en HD stort set ens, cirka 45 procent. Siden da har fordelingen ændret sig, særligt markant fra 2019 til 2020. Andelen af cand.merc.aud.-kandidater med en HA i bagagen har været opadgående siden 2016, og i 2021 har godt 55 procent af cand.merc.aud.'erne en HA-bachelorgrad, mens andelen med en HD er faldet til cirka 30 procent.

Forudgående uddannelse før cand.merc.aud.-studiet, 2010-2021

Anm.: Opgørelsen indeholder antal kandidater pr. 30 september i et givent år.

Kilde: Danmarks Statistik (UDDA og BEF).

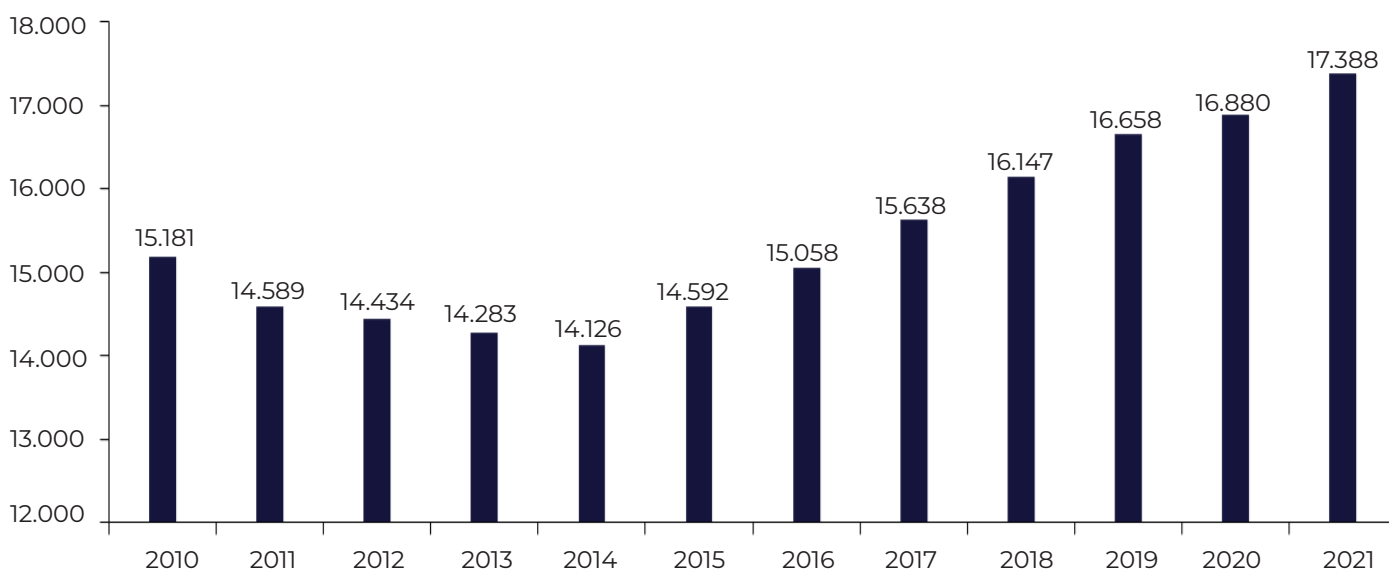
UDVIKLINGEN I REVISORBRANCHEN DET SENESTE ÅR

REKORDHØJT ANTAL MEDARBEJDERE I BRANCHEN

Forud for coronakrisen gennemgik dansk erhvervsliv i mange år en positiv udvikling med overskud og stigende beskæftigelse i mange virksomheder. Den udvikling satte coronakrisen dog en midlertidig stopper for, og beskæftigelsen faldt for første gang i mange år i dansk erhvervsliv. Revisorbranchen blev ligeledes hårdt ramt, men undgik en nedgang i beskæftigelsen. Branchen oplevede dog en mere behersket vækst end hvad der er set i branchen i flere år.

I 2021 er dansk erhvervsliv og revisorbranchen kommet stærkt tilbage. Beskæftigelsen i dansk erhvervsliv er samlet set steget med 3,6 procent fra 2020 til 2021. I samme periode steg beskæftigelsen med tre procent i revisorbranchen, svarende til cirka 500 medarbejdere.

Udvikling i antal fuldtidsansatte, 2010-2021

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som et simpelt gennemsnit af antal fuldtidsansatte i hvert kvartal i et givent år.

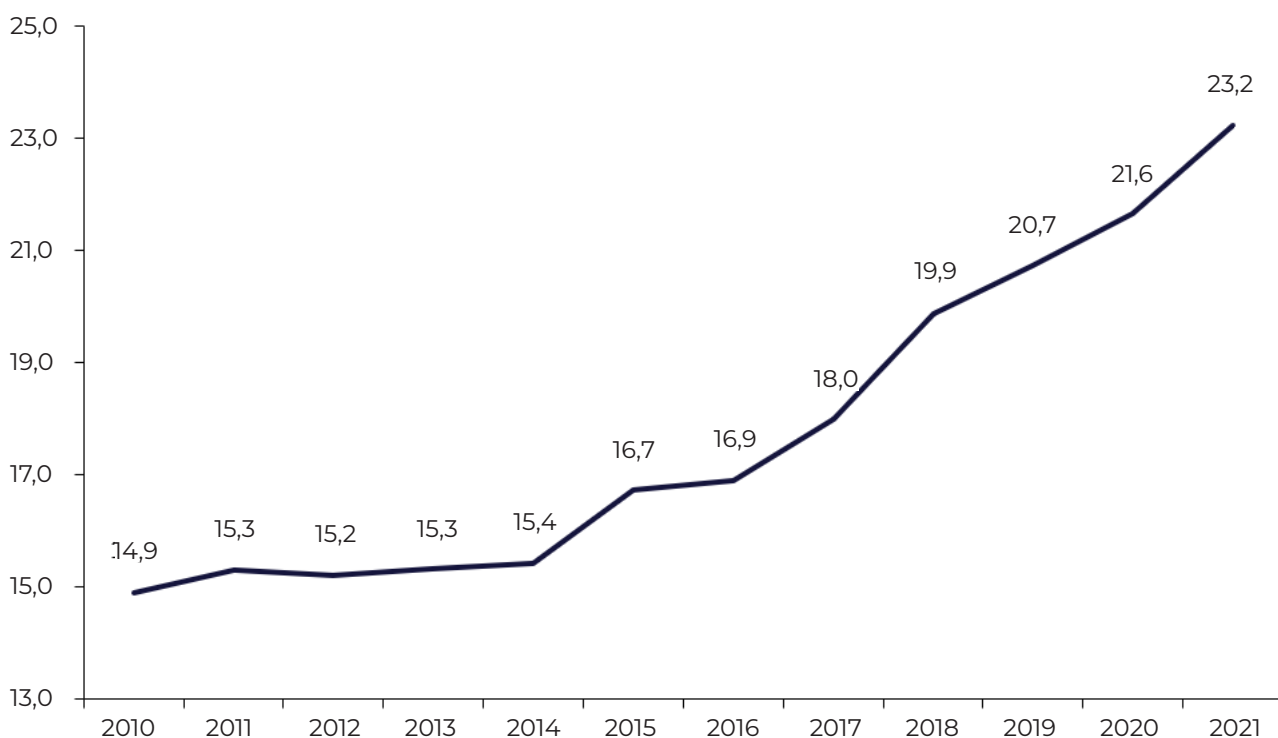
Kilde: Tal leveret af Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik (BFL).

HISTORISK HØJ OMSÆTNING I REVISORBRANCHEN

Erhvervslivets omsætning steg til det højeste niveau nogensinde i 2021. Danske virksomheders omsætning steg med hele 23 procent fra 2020 til 2021. Den store stigning i den samlede omsætning skyldes især de stigende energipriser, men ikke udelukkende. Hvis der ses bort fra stigningen i omsætningen inden for energibranchen, da er virksomhedernes omsætning stadig steget med 14 procent.

Omsætningen i revisorbranchen er ligeledes steget markant i 2021. Fra cirka 21,6 milliarder kroner i 2020 til 23,2 milliarder kroner i 2021, svarende til en stigning på syv procent.¹ Den markante fremgang skyldes både en stigning i salg af klassiske revisionsydelser, men også i branchens rådgivningsydelser.

Udvikling i omsætning, 2010-2021

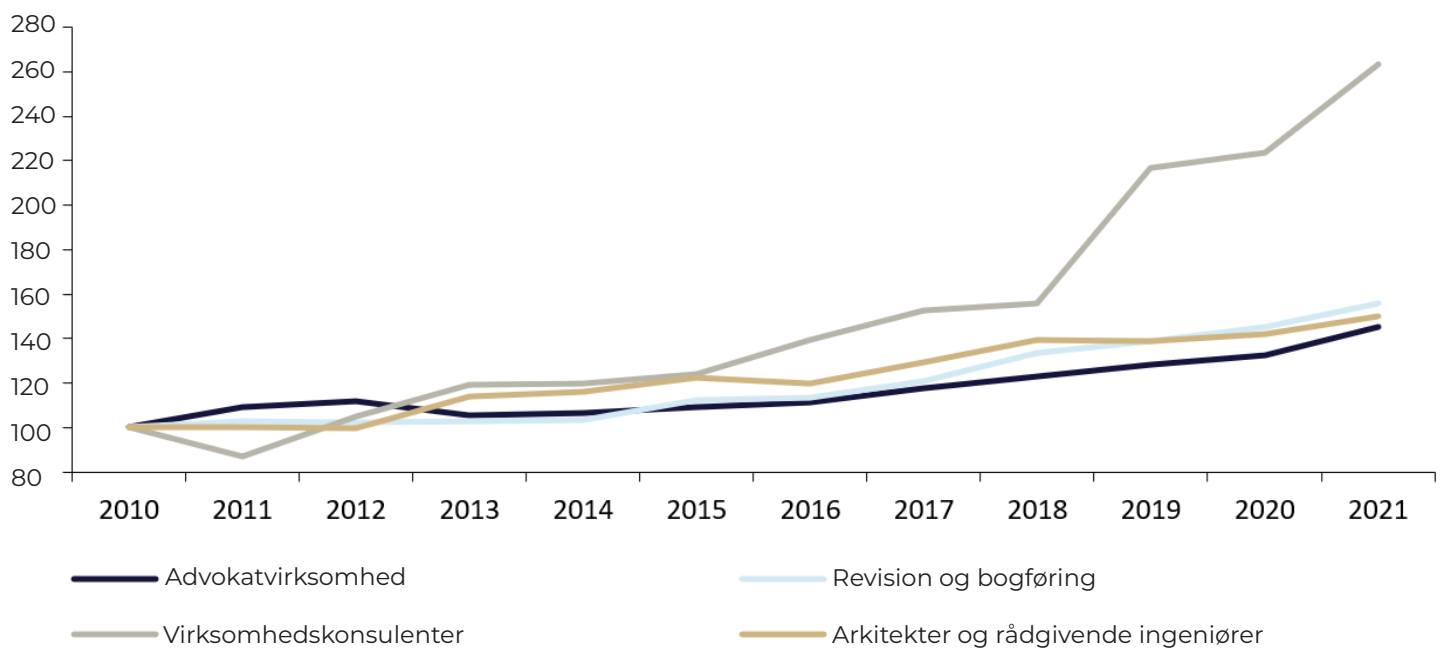
Anm.: Omsætningen er opgjort som samlet salg i mia. kr. i løbende priser for branchegruppen *Revision og bogføring*.

Kilde: Danmarks Statistik (FIKS33).

¹ Revisorbranchen er i opgørelsen afgrænset til Danmarks Statistiks branchegruppering *Bogføring, revision; skatterådgivning*, hvilket betyder, at ikke alle virksomhederne, for eksempel bogføringsvirksomheder, kan udføre erklæringsopgaver inden for revisorloven.

Generelt har 2021 været et godt år for virksomhederne i rådgiverbranchen, hvor der ses flotte vækstrater. Særligt kan nævnes virksomhedskonsulenterne, hvis omsætning er steget med 17 milliarder kroner fra 2020 til 2021, svarende til en vækst på 18 procent. Advokatbranchen samt arkitekter og rådgivende ingeniører har til sammenligning haft en vækst på henholdsvis 10 procent og seks procent.

Vækst i omsætningen i udvalgte brancher, 2010-2021 (indeks 2010=100)

Anm.: Omsætningen er opgjort i løbende priser.

Kilde: Danmarks Statistik (FIKS33)

FORTSAT FLOT PRODUKTIVITETSVÆKST I REVISORBRANCHEN

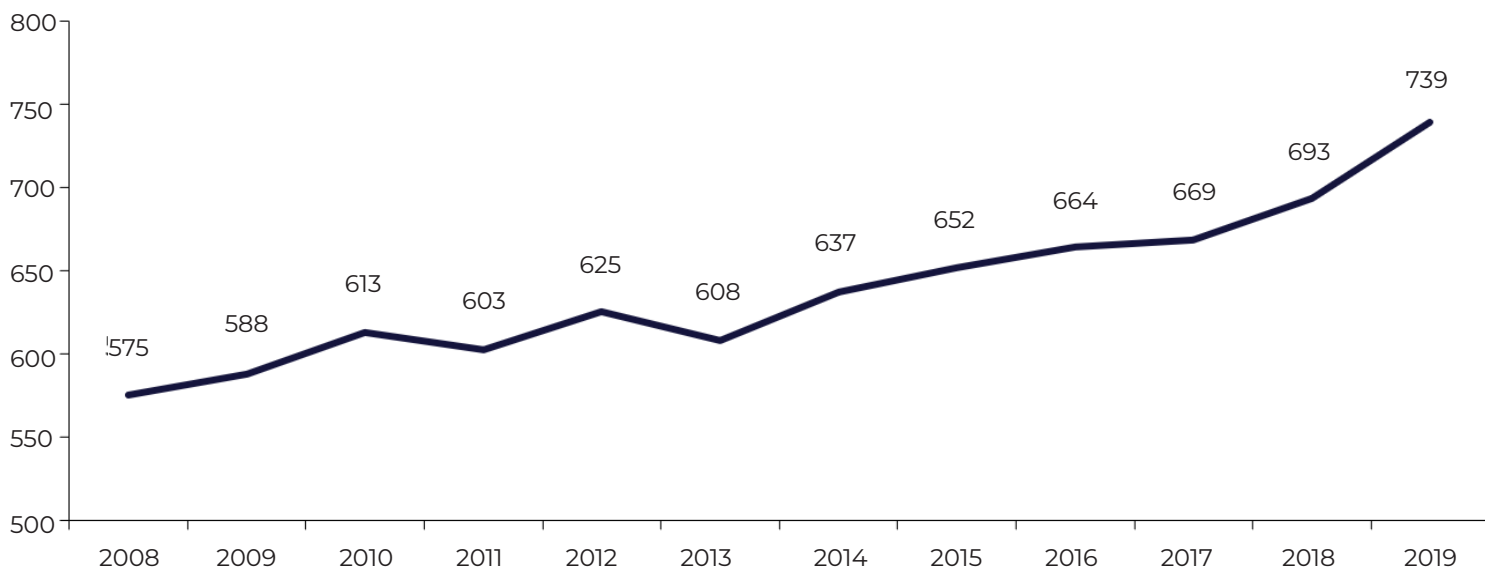
Arbejdsproduktiviteten² i revisorbranchen er steget fra 575.000 kroner til 739.000 kroner siden 2008, hvilket svarer til en produktivitetstigning på 29 procent fra 2008 til 2019³. De senest tilgængelige tal for arbejdsproduktiviteten er fra 2019, men der forventes en tilsvarende udvikling for 2020 og 2021.

Det er vurderingen, at den høje produktivitet i branchen blandt andet er opnået ved, at virksomhederne bruger ny teknologi og digitale løsninger, som har erstattet manuelle processer med mere højproduktive og værdiskabende processer samt ved at uddannelsesniveaue er steget blandt branchens medarbejdere.

Øget konkurrence er også med til at løfte produktiviteten, da det tvinger virksomhederne til hele tiden at udnytte eksisterende ressourcer, innovere og tage nye teknologier i brug. Øget konkurrence får således produktiviteten til at stige i virksomhederne.

Arbejdsproduktivitet (1.000 kr.), 2008-2018

(Værditilvækst/årsværk)

Anm.: Arbejdsproduktivitet er beregnet som værditilvækst per antal årsværk (i 1.000 kr.) for branchegruppen *Revision og bogføring*.

Kilde: Danmarks Statistik (REGN1).

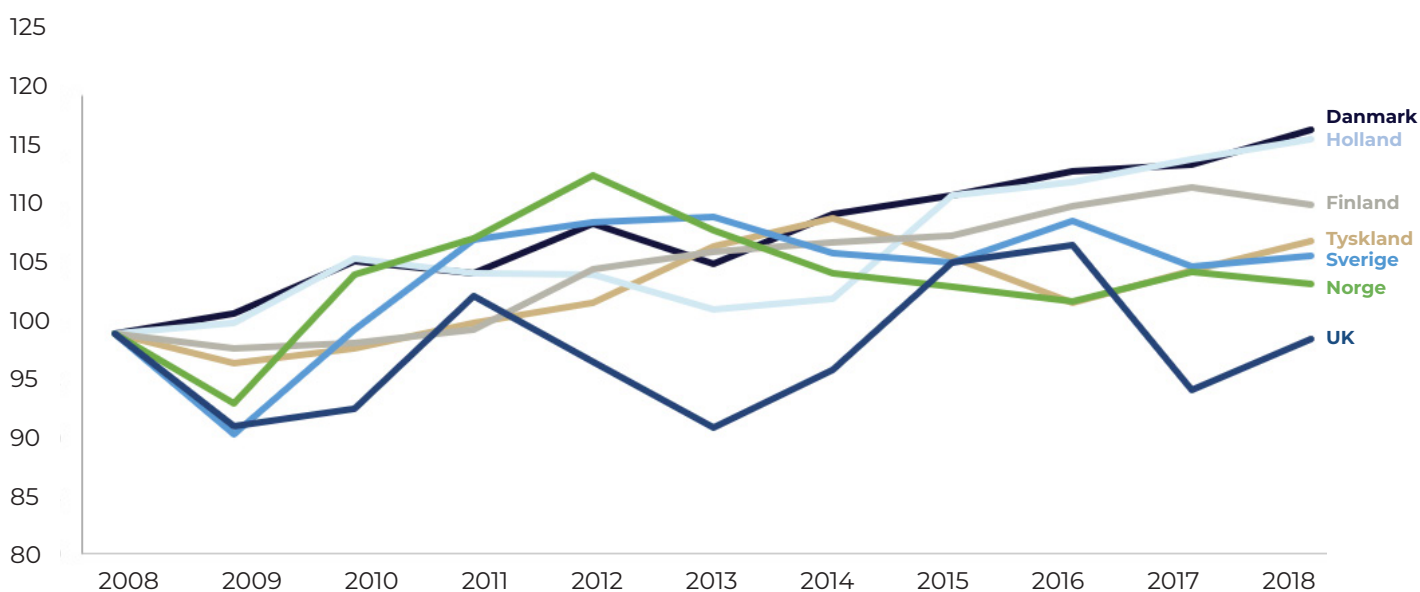
² Arbejdsproduktiviteten (eller timeproduktiviteten) måles her ved værditilvæksten per årsværk. Værditilvæksten er forskellen mellem markedsværdien på produktionen og forbruget til produktion af råvare. Det vil sige, at arbejdsproduktiviteten er værdiforøgelsen per årsværk i virksomheden. Arbejdsproduktiviteten er det hyppigst anvendte mål for produktiviteten, men andre parametre spiller også ind i en branches produktivitet som fx kapitalapparatets størrelse og internationalisering.

³ Danmarks Statistik opgør revisorbranchen under branchegruppe "Revision og Bogføring", som ud over revisionsfirmaer også består af virksomheder, der yder virksomhedsøkonomisk rådgivning og bogføring. Denne branchegruppe er den bedste indikator for tilstanden og udviklingen i revisorbranchen.

STADIG HØJESTE PRODUKTIVITET BLANDT NABOER

Den danske revisorbranche har det højeste produktivetsniveau sammenlignet med andre EU-nabolande. Kun Holland nærmer sig det samme produktivetsniveau som i Danmark. Fra 2018 til 2019 er produktiviteten steget med seks procent i Danmark. Kun Finland overgår den danske vækst med en vækst på syv procent fra 2018 til 2019.

Vækst i arbejdsproduktivitet i udvalgte lande (indeks 2008=100), 2008-2018

Anm.: Arbejdsproduktivitet er beregnet som værditilvækst per antal årsværk (i 1.000 kr.) for branchegruppen "Revision og bogføring".

Kilde: Eurostat (sbs_na_1a_se_r2)

Selvom den danske revisorbranche har oplevet en relativ stor vækst i arbejdsproduktiviteten siden 2008, og også har en høj produktivitetsvækst i forhold til andre sammenlignelige lande, er en fortsat stigning i produktiviteten afgørende for konkurrencekraften. Her spiller digitaliseringen allerede en stor rolle, og vil få en endnu mere afgørende rolle i fremtiden, da digitaliserede virksomheder typisk har en højere produktivitet⁴. I revisorbranchen er der også blevet effektiviseret ved at integrere digitale systemer på tværs af revisionsvirksomheden, automatisere manuelle processer og gennem brug af robotics og data analytics.

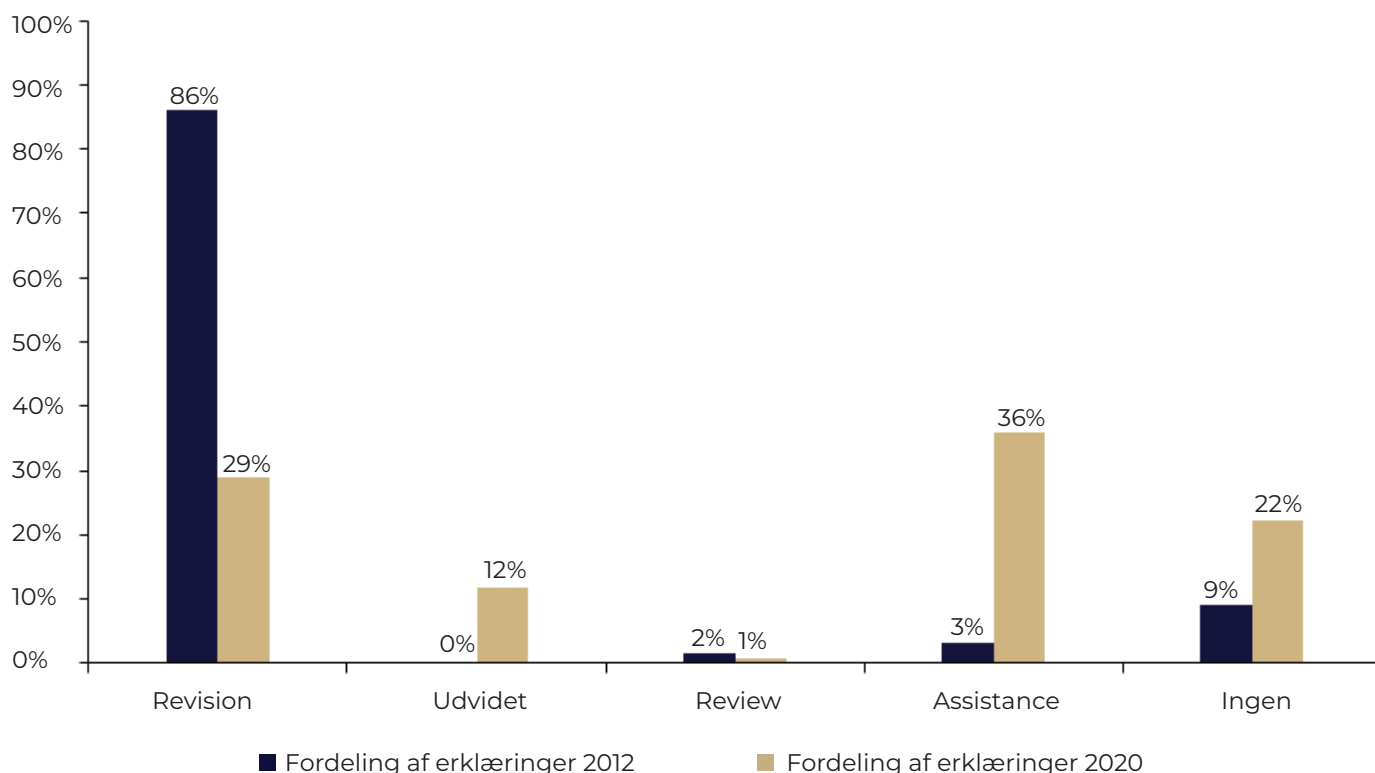
⁴Erhvervsministeriet, 2021. Redegørelsen om Danmarks digitale vækst.

FLERE VIRKSOMHEDER VIL HAVE ASSISTANCE

Assistance til at opstille regnskabet har udviklet sig til det mest "populære" produkt blandt revisors erklæringer. Antallet af selskaber, der får en assistanceerklæring på regnskabet, er steget med cirka 107.000 i perioden 2012 til 2020. Det svarer til, at 36 procent af alle selskaber i dag har en assistanceerklæring. Omvendt er antallet af selskaber, der får revideret deres regnskab faldet med godt 97.000 i samme periode. Samtidig er antallet af selskaber, der ikke får bistand fra en revisor steget med godt 50.000, svarende til 22 procent af samtlige selskaber. Den udvikling skyldes i høj grad, at revisionspligten gentagne gange er blevet lempet siden 2006.

I 2021 blev der indgået en politisk aftale om revisorpligt med et bredt flertal af Folketingets partier. Med aftalen bliver revisorpligten skærpet for en række mindre selskaber. Virksomheder med en omsætning på mellem 5-8 millioner kroner i 11 udvalgte risikobrancher skal fremover have en revisorerklæring, mens virksomheder med en balancesum på over 50 millioner kroner skal have foretaget revision. Der blev fremsat lovforslag om ændringerne i revisorloven og årsregnskabsloven i april 2022 og lovforslagene blev vedtaget i maj 2022.

Fordeling af erklæringer i regnskaber 2012 og 2020

Anm.: Opgørelsen er afgrænset til at indeholde selskaber med regnskabsperiode afsluttet i perioden 1. januar-31. december 2012 og 1. januar-31. december 2020. Koncernregnskaber er ikke indeholdt i opgørelsen.

Kilde: Experian og FSR-beregninger.

RÅDGIVNING FYLDER MERE OG MERE AF OMSÆTNINGEN

For virksomheder i revisorbranchen er de klassiske revisionsopgaver, for eksempel arbejdet med erklæringer, stadig dét, der fylder mest i den samlede omsætning. I 2020 kom 5,8 milliarder kroner af den samlede omsætning på 21,4 milliarder kroner fra klassiske revisionsydelser. Det svarer til en andel på 27 procent af den samlede omsætning. Selvom de klassiske revisionsydelser fylder relativt mest i hele perioden 2012 til 2020, ses det også, at de klassiske revisionsydelser fylder relativt mindre af den samlede omsætning. Andelen er således faldet med 14 procentpoint fra 2012 til 2020.

Til gengæld er den andel af omsætningen, der kommer fra andre service- og regnskabsydelser steget markant. I 2012 var andelen af omsætningen fra andre serviceydelser på seks procent (0,86 milliarder kroner), mens den i 2020 var steget til 16 procent (3,4 milliarder kroner). Det samme gælder ydelser inden for 'andre regnskabstjenester', hvor andelen steg fra syv procent (1 milliard kroner) i 2012 til 14 procent (3 milliarder kroner) i 2020.

Branchens omsætning fordelt på serviceydelser

Serviceydelse	2012	2014	2016	2018	2020
Revisionsvirksomhed	41	34	31	29	27
Andre serviceydelser i.a.n.	6	11	11	16	16
Udarbejdelse af regnskaber	19	20	16	15	15
Andre regnskabstjenester	7	7	12	13	14
Skatterådgivning, inklusiv selvangivelse og selskabsskat	11	12	12	11	12
Bogføring	12	11	12	11	11
Regnskabsanalyse	2	3	3	2	2
Lønregnskaber	1	1	2	2	2
Tjenester ifm. konkurs og bestyrelse af konkursboer	1	0	0	0	0

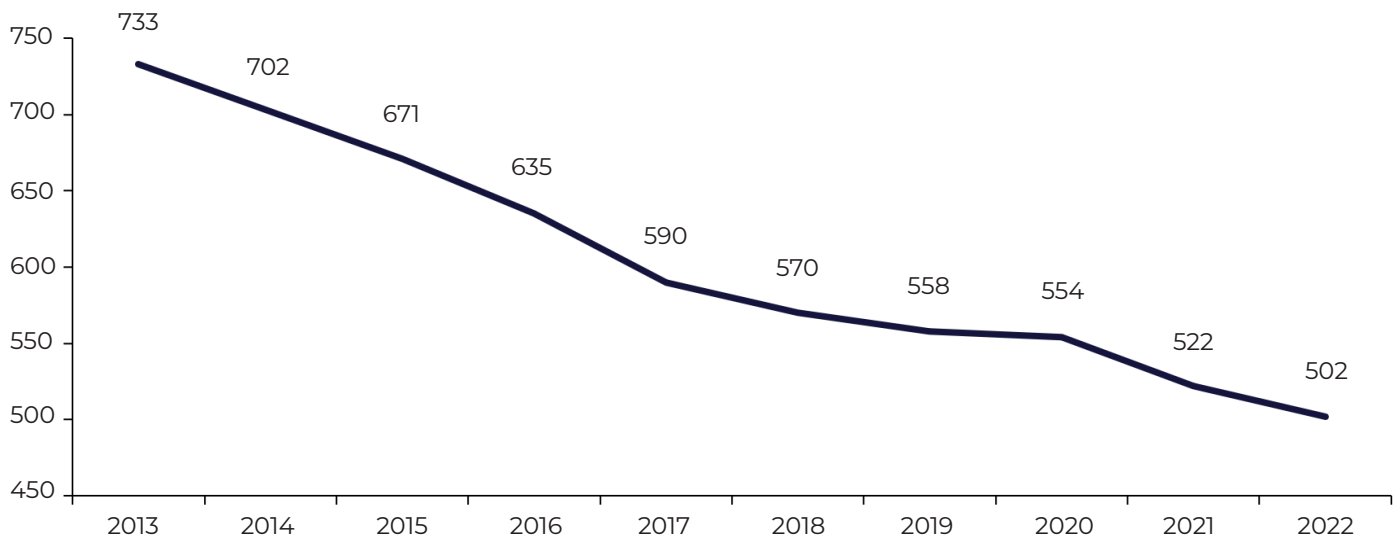
Kilde: Danmarks Statistik (SERV1406).

FORTSAT FALD I ANTAL REVISIONSVIRKSOMHEDER

Siden 2013 er antallet af revisionsvirksomheder, der er medlem i FSR – danske revisorer faldet med over 30 procent fra 733 til 502 i 2022.

Faldet i antallet af revisionsvirksomheder skyldes blandt andet, at mange revisionsvirksomheder er blevet slået sammen eller opkøbt gennem årene. Udviklingen skal ses i sammenhæng med stigende krav til faglighed og kvalitet i revisionen samt behov for investeringer i ny teknologi og øget efterspørgsel efter specialiseret rådgivning fra kunderne. Ved at samle flere kompetencer og ressourcer i én virksomhed kan der opnås stordriftsfordele, som kan imødekomme de stigende krav og behov for eksempelvis specialiseret rådgivning.

Antal medlemsvirksomheder i FSR, 2013-2022

Anm.: Antal medlemsvirksomheder pr. februar 2022.

Kilde: FSR - danske revisorer's medlemsstatistik.